ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿՈՄՐՈՒԿ ԹԱՂԻ ԴՊՐԱՏՈՒՆԸ

ԺԷ. Դարու առաջին քառորդին փայլուն շրջան մը կը բոլորէր Կ. Պոլսոյ Կոմրուկ Թաղի Ս. Նիկողայոս Եկեղեցիին Դպրատունը։ Էտիրնէի դրան մօտ գտնըւող այդ եկեղեցիին «կէսն Յունաց էր և կէսն մեր Հայոց ազգին ի հնուց հետէ». — Ժամ., Գր. Դարանաղեցի, էջ 185։

Այդտեղ մեծ գործունէութիւն կը ցուցնէին մասնաւորաբար գրիչներն ու ծաղկողները, որոնցմէ ժամանակագրական կարգով կը յիշենք շարք մը՝ հանդերձ իրենց գործերով։

Ա. — Պօղոս Երէց, օրինակած է Մաշտոց մը՝ 1603ին։ Ստացող՝ Խոճայ Մինաս. — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա. Հատոր, Թիւ 121. կրկնուած է Թիւ 132։

Բ. — Ստեփաննոս Երէց Թոխաթցի, որդի Սարգսի, 1603ին ամբողջացուցած է Շարականոց մը, որ կիսատ մնացած էր իր եղբօր՝ Յակոբ Երէցի մահով (1601). — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 154։

Գ. — Առաքել Բաբերդցի, Գրիչ, աշակերտ Հիզանցի տէր Մարտիրոսի, և ուսուցիչ Պաղտասար գրչի. 1608–1617ին օրինակած է.

1. — Տօնացոյց, 1608ին, «ի խնդրոյ տէր Աստուածատուր քահանային». — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 381։

2. — Մեկնութիւն Քերականի՝ Վարդանայ Վարդապետի, 1614ին. — Ն. Ադոնց, Ար. Դիոն. Քերականի, էջ XIV-XV։

3. — Մեկնութիւն Պատարագի, 1617ին, Եխտիարի որդի Յակոբ Աբեղայի համար. — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 831։

Դ. — Միքայէլ Թոխաթցի, Գրիչ, 1609ին օրինակած է,

1. — Մաշտոց, «ի վայելումն Խաչկալցի տէր Միքայէլին». — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 424։

2. — Աւետարան, Ծաղկող՝ Ղազար Քահանայ. «ի վայելումն Մինաս Վարդապետին Թէոդուպօլսեցւոյ». — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 439։

Ե. — Սրապիոն Գրիչ 1615ին օրինակած է Աւետարան մը. — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 728։

Զ. — Պաղտասար Գրիչ, աշակերտ Բաբերդցի Առաքել Գրչի, 1615ին օրինակած է Աւետարան մը, «ի խնդրոյ բարեմիտ և հեզահոգի Իսրայէլ քահանային». — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 747, Ձեռ. Արմաշի, Թիւ 223։

Է. — Սիմէոն Դպիր Լեհացի 1615–1618ին օրինակած է.

1. — Շարակնոց, 1615ին, Կամախեցի Յովհաննէս քահանայի ցանկութեամբ. — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., էջ 746։

2. — Գիրք Առակաց Սողոմոնի, ևն., 1618ին, «ի վայելումն ... բարեմիտ, հեզահոգի ... կուսակրօն տէր Յակովբ ... կրաւնաւորին». — Յիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 883։ Ձեռ. Նոր Ջուղայի, Թիւ 7 (Մատունք Աստուածաշնչի)։

Ը. — Գէորգ Գրիչ օրինակած է Մեկնութիւն Քերականութեան՝ Վարդան Վարդապետի, 1616ին, «ի խնդրոյ բարեմիտ և հեզահոգի և ընթերցասէր տէր Սահակ

խնդիր, իրենց լաւագոյնը տրամադրելու մարդկային ցեղի բարօրութեան նպաստող գիւտի մը յաջողութեան և իրենց հանգիստն ու երջանկութիւնը կ'որոնեն իրենց եղբայրներուն — և կամ մարդկային արարած մը զոր իրենց եղբայրը չնկատեն — հանգիստին ու երջանկութեան մէջ, զուգահեռական մը քաշելով իրենց ճղճիմ եսին և մարդկային մեծ ընտանիքի համայնական շահերուն միջև, իրենց վտիտ սրտին տրոփը ներդաշնակող մարդկութեան մեծ սրտին առողջ տրոփին հետ։

Ասոնք են կեանքին համ տուող, Լեռան Քարոզին մէջ «աշխարհի աղը» կոչուած մարդերը։ Մեր հանապազօրեայ աղօթքը պէտք է ըլլայ որ Տէրը անպակաս ընէ զանոնք երկրագունդի երեսէն, որովհետև անոնց անհետացումը համազօր պիտի ըլլայ մարդկային կեանքին ալ անհետացումին՝ գեղահրաշ այս մոլորակէն։

(Շար.՝ 4)

Գ. ՃԱՐՏԱՐ

digitised by A.R.A.R.@

արեղայինս». — Ցիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 790։ Ձեռ. Ս. Յ. Թիւ 657։

Թ. — Յակոբ Դպիր օրինակած է հետեւեալ գիրքերը, 1616–1620ին.

1. — Մաշտոց, 1616ին։ Ստացող՝ Մելքոն ծեր. — Ցիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա. Թ. 794։

2. — Աւետարան, 1618ին. ծաղկող՝ Յովհաննէս. — Ձեռ. Ս. Յ. Թիւ 2573։

3. — Քերականութիւն–Բառգիրք, 1620ին. ծաղկող՝ Խաչատուր Արք. Կեսարացի։ Ստացող՝ Կարապետ Վարդապետ. — Ձեռ. Երեւանի, Թիւ 8537 և 8563։

4. — Աստուածաշունչ, 1620ին. ծաղկող՝ Խաչատուր Արք. Կեսարացի։ Գաւառիբատաւ՝ Միլիքաղա. — Ձեռ. Ս. Յ. Թ. 428։

Յիշատակարանին մէջ կը կարդանք սա տողերը. «... յիշեցէք ի Տէր։ Նաեւ վարդապետն մեր և զմանկունս դպրատանս, որ համակամութեամբ կամք ի գաւիթս եկեղեցւոյ, ընդ հովանեաւ Ս. Նիկողայոսի». — Ցուցակ Ձեռ. Ս. Յակոբեանց, Բ. Հատոր, 1967, էջ 386բ։

Ժ. — Սիմէոն Երէց Տիւրիկցի, որդի տէր Յովանէսի, աշակերտ Բարսեղցի Առաքել սարկաւագի, օրինակած է Մեկնութիւն Սաղմոսաց՝ Վարդան Վարդապետի, 1619ին. — Ցիշտ. ԺԷ. Դարի, Ա., Թիւ 924։ Ձեռ. Երեւանի, Թիւ 1182։

ԺԱ. — Խաչատուր Արք. Կեսարացի ծաղկած է 1620ին.

1. — Աստուածաշունչ, օրինակուած Յակոբ Դպրի կողմէ, Սպահանէն Միլիքաղայի պատուէրով. — Ձեռ. Ս. Յ. Թիւ 428։

2. — Քերականութիւն–Բառգիրք։ Գրիչ՝ Յակոբ Դպիր։ Ստացող՝ Կարապետ Վարդապետ. — Ձեռ. Երեւանի, Թիւ 8537 և 8563։

3. — Աստուածաշունչ։ Գրիչ և Ստացող՝ Գրիգոր Վրդ. Դարանաղեցի. — Ձեռ. Ս. Յ. Թիւ 3043։

ԺԲ. — Յոհաննէս Դպիր Լեհցի, 1621ին օրինակած է.

1. — Ժողովածու, խմբագրող՝ Ասար Սեբաստացի, «ի վայելումն տէր Խաչատուր սրբասնունդ կրօնաւորին». — Ցիշտ. ԺԷ. Դարի, Բ. Հատոր, Թիւ 9։ Ձեռ. Երեւանի, Թիւ 3982։

2. — Ժողովածու, «ի դպրատանն Ս. Նիկողայոսի Սքանչելագործին», «ի խընդրոյ աստուածընկալ և սրբասնեալ Խաչատուր կոչեցեալ կրօնաւորին Կեսարացոյ, լցեալ շնորհիւ իմաստութեամբ և տաւեկլեալ ամենայն գործովք առաքինութեամբ». — Ցիշտ. ԺԷ. Դարի, Բ. Թիւ 21։ Ձեռ. Երեւանի, Թիւ 1246։

ԺԳ. — Պօղոս Արք. Տիւրիկցի, որդի Ստեփաղայի, աշակերտ Խաչատուր քաջ րաբունապետի (Կեսարացի), և գրիչ Նազարէթ քահանայի. օրինակած է ժողովածու մը 1621–1624ին. «Սկիզբն գրականութեան սորին եղև ի մայրաքաղաքն Բուզանդիոյ, ի դուռն Ս. Նիկողայոսի Զմիւռնոյ Հայրապետին ... և յետ չորից ամաց աստ աւարտեալ եղև ի ՌՀԳ Թվին» յԱսպահան, «ի դուռն սուրբ մենաստանին, որ կոչի Ս. Փրկիչ, առ ստոն ... սուրբ րաբունապետին Խաչատուրի». — Ցիշտ. ԺԷ. Դարի, Բ., Թիւ 195։ Ձեռ. Երեւանի, Թիւ 2370։

ԺԴ. — Խաչատուր Արք. Սեբաստացի, Գրիչ, որդի Յակոբի և Մարիամի, 1623ին օրինակած է Վարդան Վարդապետի Սաղմոսաց Մեկնութեան «Տէր ապաւէն» և «Խոստովանս» կանոնները. — Ձեռ. Ս. Յակոբեանց, Թիւ 3098, էջ 651։

Ն. ԱՐՔ. ԾՈՎԱԿԱՆ

ՁԵՌԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆՈՐԱՅԱՅՏ ՁԵՌԱԳԻՐ

Թել–Ավիվում է ապրում Սքանտինաւեան երկրներից այստեղ ներգաղթած Պր. Եօժէն Վօլֆսոնը (Eugène Wolfson)։ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանին տուրնթեր Հայ մշակոյթի և արուեստի նորաբաց Թանգարանն այցելած ժամանակ նա Թանգարանի պատասխանատու Պր. Գ. Հինդլեանին յայտնեց, թէ ինքը Հայերէն մի ձեռագիր ունի և պատրաստ է այն տրամադրել Թանգարանին։

Հաճելի այս լուրը առնելուց յետոյ, Պր. Գ. Հինդլեանի հետ անմիջապէս փութացինք Թել–Ավիվ։ Պր. Վօլֆսոնի բնա-

digitised by A.R.A.R.@